

ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

Адрес: 6402 Димитровград , ул. „Милеви скали“ № 8, Телефон: 0391/2 82 66
е-поща: oukm_d@abv.bg Интернет сайт: www.oukmdg.com

УТВЪРЖДАВАМ : /П/

ДИРЕКТОР

Стелияна Драгиева

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование, приета е с решение на Педагогическия съвет с Протокол №19/09.09.2022 г. и е утвърден със Заповед №331/13.09.2022 г. на Директора на училището

I. ВЪВЕДЕНИЕ

В последните години демографския срив и икономическата криза водят към намаляване броя на учениците. Все повече родители са притиснати от безпаричието и тръгват да търсят препитание в други страни, оставяйки децата си на свои роднини, баби и дядовци. Това е важна предпоставка учениците, останали без родителски контрол, да не посещават редовно учебните занятия. Голяма част от родителите, които са в България са необразовани, не участват активно в училищния живот и не присъстват на родителските срещи. А през 2020 г. допълнително към изброените проблеми, възникна и пандемията КОВИД- 19, която се яви като сериозна предпоставка за ранното напускане на училище. Училището, като образователна институция има постоянните и мащабни задачи - да включи и приобщи всяко едно дете, да го подготви за пълноценен живот, като му даде възможност да придобие необходимия набор от знания и умения, да го възпита и да подкрепи личностното му развитие. Към тях пред предстоящата учебна година се добавя още една голяма задача – да опазим здравето на децата, на работещите в системата, на семействата и на всички ни около нас в условията на продължаваща пандемична ситуация, обусловена от разпространението на COVID-19. Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система.

Програмата за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система на ОБУ „Св.св. Кирил и Методий” – гр. Димитровград е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на образованието. Програмата конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсиране на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система. С дейностите си програмата е ориентирана към реализиране на политики и мерки за постигане на стратегическата цел и оперативните цели на Стратегията, както и с определените приоритети на областно ниво. Програмата представя:

- анализ - определяне на рисковите групи ученици, застрашени от отпадане в ОБУ „Св.св. Кирил и Методий” – Димитровград и прилагане на мерки, свързани с превенцията, работещи по отношение на справянето с риска от отпадане от училище;
- дефиниране на дейности, насочени към идентифицираните рискови групи от ученици, предлагащи промяна в нагласите с цел повишаване мотивацията на учениците за учене, чрез предлагане на качествено образование - използване на интерактивни методи на преподаване, повишаване квалификацията на учителите, превръщане на училището в желана територия - подобряване на МТБ, включване на учениците в извънкласни форми, проекти и целодневна организация на учебния процес, осигуряване на продължаващо образование – Професионална подготовка в I гимназиален етап /Обединено училище/, приоритети, дефинирани в Стратегията за развитие на училището, Годишен план на училището.
- обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни;
- усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците.

II. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО В УЧИЛИЩЕТО

ОБУ „Св.св. Кирил и Методий” – гр. Димитровград е училище с дългогодишна история и традиции в обучението на ученици. В него се обучават ученици от различни етноси – предимно от ромски произход. Общият брой на учениците през учебната 2021 – 2022 година – **163** ученици в началото на учебната година. Училището разполага с много добра материално-техническа база, квалифицирани кадри доказали своя

професионализъм през годините, участвайки в различни европейски проекти и национални програми – „Без свободен час”, „С грижа за всеки ученик”, Проект „Подкрепа за успех“, проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“ и други.

Всяка учебна година в училището се разработва Програма от превантивни мерки за преодоляване отпадането на учениците от училище. За ефективното прилагане на програмата е необходимо първо да се определят рисковите групи от ученици, застрашени от отпадане, както и да се предложат превантивни мерки, насочени към тези групи. Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат общо. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане. Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории: 1. Социално-икономически причини. 2. Образователни причини. 3. Етнокултурни причини 4. Психологически причини. 5. Институционални причини. 6. Причини свързани със здравен статус. 7. Пандемична ситуация.

1. Социално-икономически причини:

- Лошото качество на живот на определени социални слоеве;
- Ниските доходи – невъзможност за осигуряване на учебници, тетрадки, дрехи, храна;
- Задължение на по-големите братя и сестри да гледат по-малките;
- Учениците от социално – слаби семейства са принудени да работят, както през ваканциите и почивните дни, така и по време на учебни занятия.
- Просия/често учениците отсъстват от училище, защото са принудени от родителите си да просят, осигурявайки доход на семейството/

2. Образователните причини:

- Учениците, които се справят трудно с учебния материал губят интерес към учебния процес, което води до безпричинни отсъствия от училище;
- Наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

3.Етнокултурни причини:

- При семействата в риск е занижен контролът от страна на родителите, което е причина за отпадане на децата от училище;
- По-ранното стъпване в брак;
- Ниска ценностна система и negliжиране на образованието.

4. Психологически причини:

- Чувство за неуспех;
- Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си.

5. Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

6. Причини, свързани със здравния статус:

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в

общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

7. Пандемичната ситуация: стресов фактор, който води до злоупотреби от страна на родители и ученици със заплахата от COVID-19 и оправдание за отсъствията от училище. Неизпълнение на задължителните предпазни мерки, въведени в училището, което възпрепятства гарантиране здравето и безопасното присъствие на учениците в училище, чрез съблюдаване и стриктно спазване и приложение на превантивните мерки в условията на КОВИД 19. Използване на пандемичната ситуация в страната като оправдание за отсъствието на учениците в ОРЕС, както и липсата на дигитални умения, устройства и връзка с интернет.

За преодоляването на възникналите проблеми в определен етап училището води гъвкава политика с цел да се разгърне личния потенциал на всяко дете съобразно неговите нужди и потребности и интереси.

1. Предвидени са дейности за разнообразяване на методите, похватите, средствата на работа - традиционни и иновативни. Обогаляване инструментариума за работа с децата, стимулиране, поощрение и оценка на напредъка на ученика във възпитателно-образователния процес.

2. Участие на ученици и родители от различни етноси в училищни и извънучилищни дейности, когато това е възможно за преодоляване риска от ранно отпадане.

През изминалите години се наблюдава увеличаване процента на учениците, заминали в чужбина. Причините за това са социални - заминаване на цялото семейство, поради ниски доходи и безработица. Между България и страните, към които е насочен основният емигрантски поток, липсват механизми за обмен на данни и проследяване каква част от заминалите в чужбина ученици продължават обучението си.

Най-голяма в процентно отношение е групата на учениците, прекъснали обучението си поради семейни причини. Те обхващат широк кръг от проблеми, свързани с родителска незаинтересованост, противоречия и конфликти в семейството, отрицателно взаимодействие на домашната среда, ниско образование на родителите, бедност, етнокултурни традиции. Като следваща рискова група ученици определяме, застрашените от отпадане поради нежелание за учене.

Превантивни мерки за намаляване на отсъствията са и периодичното информироване на Дирекция "Социално подпомагане" за ученици, допуснали над 5 неизвинени отсъствия за един месец, както и съвместна работа с ДПС – Димитровград.

За намаляване на отсъствията се прилагат следните мерки:

- ♣ писмено информироване на родителите за броя на неизвинените отсъствия;
- ♣ посещения в домовете на учениците от класния ръководител и училищния психолог;
- ♣ посещение в домовете и разговори с ученици и родители от образователен медиатор и социален работник в училище;
- ♣ разговори с родителите и учениците по повод отсъствията;
- ♣ периодично информироване на Дирекция "Социално подпомагане" за ученици, допуснали над 5 неизвинени отсъствия за един месец;
- ♣ идентифициране на учениците в риск и работа на Училищния психолог с тях.
- ♣ доклади до МКБППМН и образуване на възпитателни дела за ученици с противообществени прояви.

Като най-чести причини за допускане на неизвинените отсъствия класните ръководители посочват ниската мотивация за учене и незаинтересоваността на родителите към образованието на техните деца.

Човешкият ресурс е факторът, който има най-силно влияние върху проблема за преждевременното напускане от училище. Предлага се на качествено образование и повишаване мотивацията на учениците за учене и превръщане на училището в желана територия, поставя пред педагогическият екип изискване за непрекъснато повишаване на професионалната квалификация. В ОБУ „Св.св. Кирил и Методий” – гр. Димитровград през предходната година всички учители са участвали в поне една форма на обучение за повишаване на квалификацията си.

През предходната учебна година училището участва в Проект „Подкрепа за успех“ с групи за допълнително обучение по БЕЛ и Математика и групи за занимания по интереси по държавно финансиране. Училището прилага и други мерки за превенция на ранното напускане на системата, като сред тях са:

- ♣ Индивидуални срещи с родителите на застрашените ученици и запознаването им с правилата и мерките, приети в училище за безопасна и здравословна среда в условията на COVID-19.
- ♣ При обучение в електронна среда да се осигури, чрез образователния медиатор, допълнително /компенсаторно/ обучение и подкрепа на застрашени ученици, пропуснали учебни занятия, поради здравословни причини, липса на интернет връзка и мотивация.
- ♣ Възможност за реализация и мотивиране на всяко дете;
- ♣ Изработване и прилагане на индивидуални програми за работа на ученици със СОП;
- ♣ Работа с родители, които не мотивират децата си да ходят на училище;
- ♣ Носене на учебни материали и работни листове от образователен медиатор до дома на всяко дете, което не притежава дигитално устройство и интернет връзка и ангажиране на вниманието му с учебни дейности;
- ♣ Наблюдение на взаимоотношенията и комуникацията между учениците, наблюдение на психоклимата в класовете;
- ♣ Ежедневни разговори с ученици, които не се чувстват комфортно в училище или класа си, оказване на позитивна подкрепа и търсене на решение за всеки проблем възникнал в семейството или в училище;
- ♣ Оказване на помощ на изоставащи ученици, консултации по предмети, създаване на благоприятна среда и подкрепа на изоставащите ученици;
- ♣ Своевременно идентифициране на ранните индикации за отпадане като закъснения, отсъствия, проблеми с дисциплината и взаимоотношенията в класа;
- ♣ Разрешаване на възникнали конфликти и сближаване на страните /медиация/;
- ♣ Изграждане на позитивна самооценка на всяко дете, насърчаване към жизнено планиране и кариерно ориентиране;
- ♣ Търсене на съдействие от други институции и съвместна работа с тях – ОЗД, ДПС, ЦОП - Димитровград;
- ♣ Дискусии и лекции на здравни и други теми, възпитаващи умения за живот – ранни бракове, цигари, алкохол, наркотици и рисков сексуално поведение, теми засягащи важността на образованието;
- ♣ Разиграване на ролеви игри, свързани с последствията от ранното напускане на училище и перспективите, свързани с липсата на образование;
- ♣ Целодневна организация на учебния процес, занимания по интереси, които са забавни и привлекателни за децата, осигуряване на учебници, учебни помагала, тетрадки, химикали;

- ♣ Осигуряване на безплатен превоз до училище и обратно;
- ♣ Награди, екскурзии;
- ♣ Материална база и интерактивни методи на преподаване;
- ♣ Организиране на училищни тържества, спортни празници с деца и родители, клубове с различни интересни за децата дейности;
- ♣ Организация на обучението в ЦДО /I-VII клас/- 4 групи;
- ♣ Осигуряване на безплатна закуска и плод за учениците от I–IV клас;
- ♣ Системни разговори с родители и ученици;
- ♣ Идентифициране на учениците в риск и работа на Координационния съвет за механизма за тормоза.

Мерки, произтичащи от семейни и социални причини:

- *Нежелание на родителите* детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици, по-ниска самооценка,
Мерки: Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.
- *Миграция на родителите.* Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.
Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и противообществени прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.
- *Липса на грижи* от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството;
Мерки: Оказване на социална помощ – чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца, закупуване на обувки и учебни пособия;
- *Недостатъчна образованост на родителите* и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.
Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители, училищен психолог и мотивиране и приобщаване към училищната общност.
- *Чести конфликти между агресивни родители* – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.
Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител и училищният психолог поемат грижите за детето в образователната институция.
- *Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.*
Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залягане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми; осигуряване на

възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- Осигуряване на продължаващо образование – Професионална подготовка в I гимназиален етап /Обединено училище/.
- Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/.
- Своевременно информиране на родителите за отсъствията на учениците от училище.
- Координиране действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство.
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант.
- Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността.
- Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество).
- Организиране на съвместни дейности с родителите за преодоляване на проблема с натрупването на голям брой неизвинени отсъствия.
- Организиране на тематични срещи с родителите по проблема на отговорността за образованието и възпитанието на децата.
- Организиране на съвместни спортни празници с родителите, учениците и учителите.
- Посещение на класните ръководители и училищния психолог по домовете на деца, които имат натрупан голям брой отсъствия.
- Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни форми и дейности.
- Осигуряване на достъп до физкултурния салон, спортните площадки, компютърния кабинет в училище.
- Провеждане на индивидуална работа от страна на класен ръководител и учители със застрашените от отпадане ученици.
- Провеждане на консултации с училищния психолог в училище.
- Провеждане на социална политика за деца от социално-слаби семейства.
- Професионално ориентиране на учениците, завършващи основно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем.
- Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват.
- Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари.

III. ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Мерки за реализиране на политиките	Отговорник	Срок за изпълнение	Индикатори
<p>○ I. МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕТО</p>			
<p>1.1. Осигуряване на позитивна образователна среда - училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление</p>			
<p><i>1.1.1. Разработване и изпълнение на политики в училището</i></p>			
1.1.1.1. Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците/ежемесечни справки, писма/	Заместник-директор	2022/2023	Брой отсъствия Брой преместени ученици
1.1.1.2. Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании. Отбелязване на: Световния ден на водата, Деня на Земята, официални празници, състезания, Ден на самоуправлението, Ден на розовата фланелка и др.	Училищното ръководство; Учителите; Училищния психолог	2022/2023	Брой проведени кампании Брой участвали ученици
1.1.1.3. Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в ЗУД и подаване на данните към Регистъра за движение на учениците	Училищното ръководство	2022/2023	Брой извършени проверки
1.1.1.4. Планиране и осъществяване на контрол върху спазването на задълженията на класните ръководители-анализ и оценяване на рисковите фактори за отпадане на ученици – ученици със слаб успех, лоша дисциплина, отсъствия, набелязани мерки от класни ръководители.	Училищното ръководство	2022/2023	Брой извършени проверки Брой проверени обекти
1.1.1.5. Дейности на Училищния психолог: ❖ Провеждане на тренинги, свързани с превенцията на риска от преждевременно напускане на училище; ❖ Полагане на допълнителни грижи към учениците със СОП. ❖ Провеждане на разговори с учениците застрашени от	Училищния психолог	2022/2023	Брой обхванати ученици

отпадане и с техните родители			
1.1.1.6. Повишаване броя на учениците, обхванати в целодневната организация на учебния ден.	Училищното ръководство	2022/2023	Брой обхванати ученици към момента
1.1.1.7. Работа по Национални програми и проекти като мярка за осигуряване на качествено образование и превенция на отпадащите ученици	Училищното ръководство	2022/2023	Брой НП Брой проекти
1.1.1.8. Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности.	Ръководителите на групи	2022/2023	Брой обхванати ученици
<u>1.2. Повишаване на качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище.</u>			
1.2.1. Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.	Училищното ръководство	2022/2023	Брой обучени учители
1.2.2. Обмен на добри практики с други училища	Директор, Методическите обединения	2022/2023	Брой на проведените дейности
1.2.3. По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост	Учителите	2022/2023	Брой проведени уроци
1.2.4. Анализирани на: - резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати.	Учителите	2022/2023	Резултати от обучението
1.2.5. Анализ на движението на учениците и причини за напускането им.	Заместник-директор	2022/2023	Брой напуснали ученици
<u>1.3. Достъп до качествено образование за деца и ученици със СОП.</u>			
1.3.1. Подобряване възможностите за обучение на деца със СОП - осигуряване на допълнителна подкрепа; - прилагане на единна методика за оценяване.	Учителите, работещи с деца със СОП; Ресурсните учители; Психологът и логопедът	2022/2023	Брой специалисти; Брой ученици, подпомогнати от съответните специалисти.
<u>○ Ц.ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ.</u>			
<u>2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността.</u>			
2.1.1. Повишаване на активността на родителската	Директор Заместник-	2022/2023	Брой инициативи Брой включени

общност. ✓ активно включване на родители в подготовката и провеждането на училищни мероприятия;	директор; Учители; Училищния психолог		родители
2.1.2.Разчупване стереотипа на провеждане на родителски срещи	Училищното ръководство; Класните ръководители	2022/2023	Брой срещи
2.1.3.Сътрудничество с различни организации-МКБППМН, ДПС, Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”, ЦОП	Училищното ръководство; Класните ръководители; Училищния психолог	2022/2023	Брой срещи
<u>2.2. Утвърждаване на индивидуално и групово наставничество.</u>			
2.2.1.Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране	Класните ръководители Училищния психолог	2022/2023	Брой проведени срещи Брой проведени консултации
<u>2.3. Участие и ангажираност на учениците в живота на класа и училището.</u>			
2.3.1. Включване на ученици с прояви на агресия, с отсъствия и наложени наказания в провеждането на извънкласни и извънучилищни дейности.	Класните ръководители; Учителите	2022/2023	Брой ученици